

Pla d'actuacions per al 2022 i el 2023 en relació amb l'ús del català a la UPF

Sumari

1. Introducció

2. Síntesi de diagnosi relativa al català a la UPF

- En relació amb la docència impartida en català
- En relació amb el professorat en general
- En relació amb els professors i els estudiants internacionals i la visibilització de la catalanitat
- En relació amb els principis de transparència i seguretat lingüístiques

3. Objectius i actuacions

- En relació amb la docència impartida en català
- En relació amb el professorat en general
- En relació amb els professors i els estudiants internacionals i la visibilització de la catalanitat
- En relació amb els principis de transparència i seguretat lingüístiques

Annexos

- Annex 1: Membres de l'equip de resposta ràpida dedicat a llengües en la docència
- Annex 2: Acord del claustre de la UPF d'1 de desembre del 2021

1. Introducció

Aquest document de gener del 2022 recull un primer pla d'actuacions en l'àmbit de la política lingüística a la UPF i, en concret, en relació amb l'ús del català. Aquestes actuacions s'implementaran al llarg del 2022 i el 2023. Es tracta d'un document de tipus operatiu i de síntesi que neix com a resultat del treball realitzat, per encàrrec del rector, per l'equip de resposta ràpida "Les llengües en la docència" (annex 1), així com de les anàlisis i les reflexions dutes a terme per la comissionada de Política Lingüística entre els mesos de setembre i desembre del 2021 i de la seva participació en la Comissió de Llengua de la Xarxa Vives i la Comissió de Política Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya.¹ El document també inclou les actuacions que es deriven dels acords presos pel Claustre de la UPF l'1 de desembre del 2021 (annex 2).

Aquest document serveix com a primer Pla d'Actuacions en relació amb l'ús del català a la UPF, tant als centres integrats com als centres adscrits, i es presentarà al Consell de Direcció de la UPF, a la Comissió de Política Lingüística de la Universitat, al Consell de Govern, al Claustre i al Consell Social, tal com es va acordar en l'esmentat Claustre.² La presentació del document i posterior deliberació en aquests òrgans de la Universitat permetrà eventualment modificar-lo i incloure-hi altres actuacions que es considerin oportunes. Tot i que les actuacions es preveuen per als anys 2022 i 2023, els responsables acadèmics i administratius de la UPF ja han començat a treballar en la implementació de les mesures més urgents.

El Pla respon a la preocupació social existent respecte als usos de la llengua catalana en diversos àmbits. En relació amb l'àmbit universitari, s'ha fet palesa la tensió entre l'ús de la llengua catalana i l'obertura de les universitats catalanes a la internacionalització; en concret, a la presència d'estudiants internacionals de diferents països i procedències lingüístiques en assignatures de grau i de màster i a la captació internacional de professorat.

Aquest pla d'actuacions no és exhaustiu, i es basa en una primera anàlisi sobre la situació a la UPF en relació amb la llengua catalana. Altres problemàtiques, com poden ser les derivades dels usos institucionals de les llengües a la Universitat, s'adreçaran en un posterior pla d'actuacions.

¹ Vegeu a <https://www.vives.org/programes/llengua2/#LlenguaPL> més informació relativa a la política lingüística impulsada per la Xarxa Vives. La UPF s'adhereix als seus principis generals i participa activament en les jornades i sessions de treball que s'hi dediquen.

² A més, la direcció de la Universitat seguirà comptant amb la col·laboració i l'assessorament de la Càtedra Pompeu Fabra.

2. Síntesi de diagnosi relativa al català a la UPF

Les primeres anàlisis indiquen que la situació a la UPF en relació amb el català és la següent:

En relació amb la docència impartida en català:

- A la UPF hi ha menys docència impartida en català que en altres universitats catalanes. El percentatge de docència en castellà als graus és similar al de les altres universitats i, en canvi, a la UPF el percentatge de docència en anglès és molt més elevat.
- L'oferta d'assignatures impartides en català és desigual entre facultats. Hi ha alguns graus que n'ofereixen massa poques i no asseguren la formació disciplinària en aquesta llengua.
- Hi ha un consens generalitzat en el fet que cal fer compatible la promoció de la llengua catalana amb el multilingüisme que impulsa l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, tot prestigiant-la per mitjà de polítiques d'ús, de formació i de qualitat. Aquestes polítiques han de ser compatibles amb la promoció de la millora de les competències lingüístiques d'estudiants, PAS i PDI en terceres llengües i amb el suport a la docència en terceres llengües.

En relació amb el professorat en general:

- Hi ha professors que no tenen acreditat oficialment el seu nivell de suficiència lingüística en català però, en canvi, sí que en tenen el nivell. Cal promoure urgentment la seva acreditació, donat que és obligatòria, segons el Decret 128/2010, de 14 de setembre.
- Calen més actuacions de formació dirigides als professors que no tenen el nivell de suficiència lingüística en català i que han d'acreditar-lo per complir el que estableix el Decret 128/2010, de 14 de setembre.

En relació amb els professors i els estudiants internacionals i la visibilització de la catalanitat:

- Des de l'exterior no es visibilitza que la UPF sigui una universitat catalana en la qual el català és llengua institucional i de treball. Per tant, hi ha estudiants internacionals que no en són conscients a l'hora de demanar-hi l'admissió. També hi ha professors internacionals que no en són conscients a l'hora d'optar a ser contractats per la UPF.
- Hi ha estudiants de fora de Catalunya —és a dir, d'altres comunitats autònomes d'Espanya, erasmus, de programes específics de Study Abroad i estudiants internacionals que cursen tot el grau— que no saben que el català és llengua institucional i de treball ni coneixen el principi de seguretat lingüística. Per això, alguns demanen al professor que canviï la llengua de docència, cosa que genera incomoditats, malentesos i vulneracions d'aquest principi a l'aula.

En relació amb els principis de transparència i seguretat lingüístiques:

- Malgrat que les normatives estan dirigides a mantenir els principis de transparència i seguretat lingüístiques, cada any es produeixen incidències relatives a les llengües de

docència, tot i que molt poques i en percentatges similars als d'altres universitats catalanes, segons el darrer informe elaborat pel Consell Interuniversitari de Catalunya.³

- El PDI, el PAS i els estudiants de la UPF no coneixen prou bé els principis de transparència i seguretat lingüístiques com a drets i deures. Cal millorar la informació que es dona, tant internament com externament, en relació amb els usos lingüístics acadèmics i amb les normatives lingüístiques, incloent-hi aquests dos conceptes.
- Hi ha un consens generalitzat sobre el fet que cal preservar el compliment dels principis de transparència i seguretat lingüístiques, ja que faciliten el treball de qualitat dels professors, la formació completa dels estudiants i la bona gestió dels estudis.

³ *Informe sobre les incidències i queixes pel canvi de llengua d'impartició docent a les assignatures d'estudis de grau i màster oficials a l'inici del curs 2021-2022*, presentat el 9 de desembre del 2021 a la Comissió de Política Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya.

3. Objectius i actuacions

En relació amb la docència impartida en català:

1. **Objectiu (PRIORITAT):** Oferir més assignatures impartides en català en els graus on n'hi ha menys oferta.
 - 1.1. **Actuació (PRIORITÀRIA):** Per àmbits i graus —excepte en aquells que, segons el pla d'estudis, s'han d'impartir en anglès—, detectar dèficits de docència en català (quant a cursos, trimestres i/o disciplines acadèmiques) i dissenyar i implementar accions per assegurar docència en català, sobretot en els dos primers cursos del grau i en aquells estudis en què actualment no s'arriba al 60% de docència impartida en català. Això permetria assegurar que cada estudiant de grau pogués tenir un mínim —definit segons cada titulació— d'assignatures impartides en català dins el seu itinerari individual d'estudis.

En relació amb el professorat en general:

2. **Objectiu (PRIORITAT):** Incentivar la formació contínua en llengües, i en especial en català, del professorat des de l'inici de la seva contractació.
 - 2.1. **Actuació (PRIORITAT):** Incrementar l'oferta de formació d'Idiomes UPF en llengua catalana per al professorat des del nivell A1 fins al C2.
 - 2.2. **Actuació (PRIORITAT):** Millorar la comunicació de l'oferta de cursos d'Idiomes UPF i també dels cursos que ofereixen el Consorci de Normalització Lingüística, les Escoles Oficials d'Idiomes i el Parla.cat, entre altres recursos.
 - 2.3. **Actuació (PRIORITAT):** Incentivar, des de cada àmbit, la docència en català per part de professors que no en fan però que tenen suficients competències lingüístiques com per fer-ne. Es proposa d'incentivar-la progressivament amb l'ajut de recursos per traduir materials docents⁴ i també permetent la docència simultània en llengües diferents a grups diferents d'una mateixa assignatura.
 - 2.4. **Actuació:** Donar una menció o certificat d'assoliment de nivell(s) MECR de català que reconegui l'esforç del professor per aprendre la llengua.
3. **Objectiu (PRIORITAT):** Complir el requisit d'acreditació de suficiència lingüística del professorat universitari que s'estableix en el Decret 128/2010, de 14 de setembre, dins els terminis establerts.
 - 3.1. **Actuació (PRIORITAT):** Fer un seguiment del PDI que s'ha de contractar o que ha passat una oposició per tal que acrediti la seva suficiència lingüística segons la normativa.
 - 3.2. **Actuació (PRIORITAT):** Oferir cursos presencials, en línia, MOOCs i tutories individuals o grupals a distància per al professorat —inclosos els investigadors amb contractes predoctorals i postdoctorals que han d'impartir docència— per tal que

⁴ En el primer trimestre del 2022 es posarà en marxa la iniciativa UPF Coneixement, que entre d'altres actuacions promourà la publicació de materials docents, de recerca i divulgació (documents, llibres, vídeos, podcasts...) en llengua catalana, a més d'altres llengües.

puguin assolir diversos nivells de domini de la llengua catalana abans i després de l'encàrrec de docència.

- 3.3. Actuació (PRIORITAT): Millorar la comunicació respecte al requisit d'acreditació de suficiència lingüística del professorat.

En relació amb els professors i els estudiants internacionals i la visibilització de la catalanitat:

4. Objectiu: Canviar les estratègies de comunicació que promouen la UPF per tal de comunicar millor la catalanitat de la Universitat i de presentar l'ús i l'aprenentatge de la llengua catalana en positiu.
- 4.1. Actuació: Canviar els lemes de comunicació per tal de difondre que el català és la llengua pròpia de Catalunya i que "la UPF és catalana i global".
- 4.2. Actuació: Canviar els materials d'informació dirigits a estudiants internacionals per tal que s'hi presenti la llengua catalana com a patrimoni cultural i l'experiència de viure i estudiar a Catalunya com un actiu i com un valor afegit.
5. Objectiu: Promoure l'ús del català mitjançant membres de la comunitat universitària que actuïn com a referents.
- 5.1. Actuació: Crear la figura de l'*ambaixador lingüístic*. Fer una crida entre el PDI, el PAS i els estudiants no catalans que hagin après català i l'utilitzin diàriament perquè esdevinguin ambaixadors lingüístics. Serien persones de referència a cada facultat amb qui els estudiants de mobilitat i el professorat que ve de fora de Catalunya podrien reunir-se abans i després d'arribar a la UPF.
- 5.2. Actuació: Reconèixer la tasca dels ambaixadors lingüístics mitjançant crèdits RAC (Reconeixement Acadèmic de Crèdits)⁵ o de lliure elecció per als estudiants i en els trams de docència per al professorat.
6. Objectiu (PRIORITAT): Incentivar l'ús del català en els treballs de fi de grau, els treballs de fi de màster i les tesis doctorals.
- 6.1. Actuació (PRIORITAT): Concedir premis als millors treballs de fi de grau, de fi de màster i tesis doctorals escrits en llengua catalana i publicar el nom dels guanyadors i els títols al web de la Universitat.
7. Objectiu (PRIORITAT): Informar bé els estudiants de fora de Catalunya sobre la situació de les llengües a la Universitat i el concepte de seguretat lingüística.
- 7.1. Actuació (PRIORITAT): Assegurar-se que a l'aplicatiu de matrícula dels estudiants internacionals s'hi indiqui clarament la llengua de docència de les assignatures com a informació vinculant.
- 7.2. Actuació (PRIORITAT): Oferir als estudiants que siguin de fora de Catalunya cursos de català i d'intercomprensió lingüística presencials i en línia, MOOCs i materials

⁵ Es reconeixeria una activitat que no forma part del pla d'estudis però que enriqueix la formació dels estudiants en un altre àmbit.

d'autoaprenentatge de nivell bàsic en línia previs a la seva arribada a la UPF. Augmentar l'oferta de cursos presencials.

7.3. Actuació (PRIORITAT): A les sessions de benvinguda i en els materials d'acollida per als estudiants de fora de Catalunya explicar-hi la situació de les llengües a la Universitat, el Voluntariat Lingüístic, el concepte de seguretat lingüística i l'oferta UPF de cursos de català i d'intercomprensió lingüística, tant de la UPF com del Consorci de Normalització Lingüística i Parla.cat.

8. Objectiu: Incentivar que els estudiants de fora de Catalunya estudiïn català i es matriculin d'assignatures impartides en català.

8.1. Actuació: Oferir als estudiants Erasmus, d'altres programes de mobilitat i internacionals en general un certificat, reconeixement o menció de coneixements de llengua i cultura catalanes que indiqui el nivell del Marc Europeu Comú de Referència (MECR)⁶ assolit al final de la seva estada a la UPF. Aquest certificat recolliria tant els cursos seguits a Idiomes UPF com les assignatures de contingut de grau o màster impartides en català que hagin aprovat.

8.2. Actuació: Oferir un reconeixement, un certificat o una menció que reconeguéssin l'acreditació o assoliment del nivell B2 o superior de català durant els estudis en el cas d'estudiants procedents d'un sistema educatiu diferent del de Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears o Andorra.

8.3. Actuació: Oferir una modalitat específica del Premi de Foment del Multilingüisme per a estudiants que superin dos nivells MECR o més de català en un mateix curs acadèmic.

9. Objectiu: Incentivar que els estudiants locals es responsabilitzin de donar a conèixer als estudiants no locals tant la importància de la llengua catalana a la UPF i a Catalunya com la rellevància d'aprendre-la, i hi contribueixin.

9.1. Actuació: Concedir crèdits RAC i crèdits per al Mínor en Plurilingüisme a mentors lingüístics, voluntaris del Voluntariat Lingüístic i ambaixadors lingüístics.

En relació amb els principis de transparència i seguretat lingüístiques:

10. Objectiu: Informar millor el PDI, el PAS i els estudiants sobre els conceptes de transparència i seguretat lingüístiques en la docència, els quals han de quedar ben definits.

10.1. Actuació: Compartir amb la comunitat universitària mitjançant el web, comunicacions al correu electrònic i rètols o pòsters a l'aula els conceptes de llengua de la docència, transparència i seguretat lingüístiques.

10.2. Actuació: Establir un protocol de com ha de reaccionar el professor quan se li demana un canvi de llengua de docència.

⁶ El MECR estableix les bases d'un sistema europeu comú d'aprenentatge i avaluació de segones o terceres llengües. Aquest marc distribueix el coneixement en sis nivells (A1, A2, B1, B2, C1 i C2) que són referents comuns per valorar el domini de les llengües.

- 10.3. Actuació: Incloure en els cursos FIDU (Formació Inicial en Docència Universitària) de formació de professorat novell informació clara sobre el tema de la transparència i la seguretat lingüístiques i sobre el fet que els alumnes se'ls podran dirigir en català, castellà i anglès.
- 10.4. Actuació: Posar a l'abast del professorat nou en els processos de contractació —tant funcionaris com contractats laborals, associats i becaris amb docència— documentació de benvinguda que inclogui informació relativa als cursos de català que ofereix la Universitat, l'acreditació obligatòria de suficiència lingüística i les normes de transparència i seguretat lingüístiques.
11. Objectiu (PRIORITAT): Informar millor els estudiants sobre els canals disponibles per comunicar incidències relacionades amb la llengua de docència.
 - 11.1. Actuació (PRIORITAT): Obrir més canals de comunicació d'incidències relacionades amb la llengua de docència i millorar les pàgines web de la UPF dedicades a les llengües de la docència i a la seguretat lingüística.
 - 11.2. Actuació (PRIORITAT): Potenciar des dels deganats la figura del delegat per vehicular la comunicació d'incidències i com a cadena de transmissió d'informació relativa a les llengües de la docència.

Mireia Trenchs Parera, comissionada de Política Lingüística de la UPF
Barcelona, 16 de gener del 2022

ANNEX 1:

Membres de l'equip de resposta ràpida dedicat a llengües en la docència

- PDI:**
- Mireia Trenchs** (catedràtica de Filologia Anglesa, UCA d'Humanitats, comissionada de Política Lingüística)
 - Josep Maria Castellà** (professor titular de Filologia Catalana, degà de la Facultat d'Humanitats)
 - Carmen López** (professora titular de Filologia Hispànica, UCA de Traducció i Ciències del Llenguatge)
 - Josep Ferrer** (catedràtic de Dret Civil, UCA de Dret, exdegà de la Facultat de Dret i exvicerector de Relacions Internacionals)
- PAS:**
- Coro Pozuelo** (vicegerent de l'àrea de docència)
 - María Naranjo** (directora d'Idiomes UPF; professora associada de l'UCA de Traducció i Ciències del Llenguatge)
 - Xavier Martínez Granell** (cap de l'UGA d'Economia i Empresa)
- Estudiant:** **Eduard Pla** (estudiant de grau)
- Alumni:** **Guillem d'Efak Fullana** (director de Comunicació i Responsabilitat Social Corporativa i coordinador del Programa Assistencial d'Expertesa Arts en Salut a l'Institut Català de la Salut. Exdirector de l'Agència Literària Carmen Balcells, expresident de l'editorial Tria Llibres i exdirector i fundador de Barcelona International Training & Education)
- Convidat:** **Biel Pallarès** (membre de la comissió d'educació de Plataforma per la Llengua)
- Suport:** **Anna Petit** (tècnica de la Unitat de Projectes, Estudis i Qualitat)

L'equip es va reunir presencialment els dies 6 i 27 d'octubre i 24 de novembre del 2021. L'informe final amb conclusions i propostes es va lliurar al rector l'1 de desembre del 2021.

ANNEX 2:

Acord del claustre de la UPF d'1 de desembre del 2021

“El Claustre de la Universitat Pompeu Fabra expressa la seva preocupació per la situació lingüística de la llengua catalana i insta els òrgans competents a comprometre's per contribuir activament a revertir la situació per mitjà de les següents mesures:

1. Presentar a la Comissió de Política Lingüística de la Universitat, en un termini màxim de 90 dies, un pla d'accions concretes per augmentar el percentatge de docència impartida en català en aquells graus on estigui per sota del 60%, per millorar la seguretat lingüística a la Universitat i per fomentar-hi l'ús del català. Un cop aprovat en l'esmentada comissió, aquest pla es presentarà al Consell de Govern, al Consell Social i al Claustre de la Universitat. En aquest pla s'hi han de concretar accions com, per exemple, fer un seguiment del PDI que s'ha incorporat a la UPF per tal que acrediti el seu coneixement de català en el termini que estableix la normativa, complir la normativa d'usos lingüístics a la Universitat i treballar perquè a mig termini la majoria de les assignatures troncales dels graus no lligades a una llengua per motius intrínsecs a la disciplina incloguin la possibilitat de ser cursades en català.
2. Establir els mecanismes necessaris per fer efectiu un seguiment exhaustiu sobre els requisits lingüístics del PAS i el PDI i poder assegurar la competència lingüística en català de la comunitat universitària.
3. Dotar de més recursos els programes de formació en llengua catalana a professorat i alumnes que vinguin de territoris no catalanoparlants, per facilitar la seva integració lingüística dins la Universitat.
4. Elaborar un pla de normalització i foment del català entre la comunitat universitària, adaptat a la naturalesa i a les necessitats de les diferents branques de coneixement de la Universitat.
5. Incentivar l'ús del català en els TFG, TFM i TD a través de la creació de premis als millors treballs de fi de grau, treballs de fi de màster i tesis doctoral en llengua catalana”.

Aquest acord s'aprova per 66 vots a favor, 1 en contra i 7 abstencions.

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona